

Soru:

Burkina Faso, Nijer ve Mali'yi yöneten cunta liderleri, 6 Temmuz 2024 Cumartesi günü Nijer'in başkenti Niamey'de düzenledikleri zirvede bir konfederasyon anlaşması imzaladıklarını duyurdular. Bu duyurunun arkasında uluslararası bir güç var mı? Eğer varsa, sadakat gösterdikleri ülke kim? Yoksa bu konfederasyon öznel bir davranış mı? Teşekkür ederim.

Cevap:

Cevabı netleştirmek için aşağıdaki hususlara bir göz atacağız:

1- 2020-2023 yılları arasında gerçekleşen darbelerden sonra bu üç ülke, Amerikan yanlısı oldu ve emirlerini yerine getirdi! 1 Eylül 2020 tarihinde Assimi Goita liderliğindeki Mali, 7 Şubat 2023 tarihinde İbrahim Traoré liderliğindeki Burkina Faso ve 15 Ağustos 2023 tarihinde Abdulrahman Tchian liderliğindeki Nijer darbeleri hakkında yayınladığımız soru cevaplarında bunu açıkladık... Bu üç ülke, bir Müslüman ülkesidir:

A- Mali: Mali bir Müslüman ülkesidir. Mali 11. Yüzyılda Müslüman oldu ve Mali'de egemen din hala İslam'dır. Malililerin yaklaşık yüzde 90'ı Müslüman, yaklaşık yüzde 5'i Hristiyan ve yaklaşık yüzde 5'i diğer dinlere mensuptur... Başkenti Bamako'dur.

B- Burkina Faso: Burkina Faso, Batı Afrika'da yer alan bir Müslüman ülkesidir. 2006 nüfus sayımına göre, nüfusunun yüzde 60,5'inden fazlası Müslüman, yaklaşık yüzde 23'ü Hristiyan ve geride kalanı da yerel dinlere mensuptur... Yüzölçümü 274.200 km² ve nüfusu 21.510.181'dir. Ekonomisi tarıma dayalıdır ve Vagadugu ülkenin en önemli şehri ve başkentidir...

C- Nijer: Batı Afrika'da yer alan Nijer, adını topraklarından geçen Nijer Nehri'nden almaktadır. Güneyde Nijerya ve Benin, batıda Burkina Faso ve Mali, kuzeyde Cezayir ve Libya, doğuda ise Çad ile komşu konumundadır. Nijer'in toplam alanı yaklaşık 1.270.000 kilometrekaredir. Nijer, bir Müslüman ülkesidir. Nüfusunun büyük çoğunluğu İslam dinine mensuptur. Müslüman olanların oranı, yüzde 99,3'ün üzerindedir. İslam, 15. yüzyılda hem batıdaki Songhay Sultanlığı'nın genişlemesi hem de Mağrip ve Mısır'dan gelen Sahra ötesi ticaretin etkisiyle şimdiki Nijer'e yayılmıştır... Başkenti Niamey'dir.

2020-2023 yılları arasında Mali, Nijer ve Burkina Faso'da gerçekleşen darbeler, Amerikan yanlısı ve ABD desteklidir.

2- 16 Eylül 2023'te bu üç ülke, Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğu'nun (ECOWAS) Nijer'e olası askeri müdahale tehdidine karşı ortak bir savunma gücü oluşturmak amacıyla "Sahel Devletleri İttifakı"nı kurdu. "Mali Devlet Başkanı Albay Assimi Goita, Nijerya Devlet Başkanı General Abdulrahman Tchian ve Burkina Faso Devlet Başkanı Yüzbaşı İbrahim Traoré Eylül 2023'te bir sözleşme imzaladı. Mali Dışişleri Bakanı Abdoulaye Diop o dönem gazetecilere yaptığı açıklamada, "Bu ittifak, üç ülke arasındaki askeri ve ekonomik çabaların bir birleşimi olacak" ifadelerini kullandı.

Mali, Burkina Faso ve Nijer liderleri tarafından 16 Eylül 2023'te imzalanan ortak sözleşme "Sahel Devletleri İttifakı" kurulmasını öngörüyor. İttifakın kurucu sözleşmesi 17 maddeden oluşuyor. Birinci maddesi, ittifakın "Liptako-Gourma Sözleşmesi" olarak anılmasını öngörüyor. Anlaşmaya taraf ülkeler, kendi ülkelerini içeren ve kısaca "AES" olarak anılan Sahel Devletleri İttifakı

kurulması konusunda mutabakata vardılar. İkinci maddesi, amacının “Anlaşmaya taraf ülkelerin bir kolektif savunma ve karşılıklı yardım mimarisi kurmak” olduğunu belirtiyor. Kurucu sözleşmenin 6. Maddesi, “Anlaşmaya taraf ülkelerden birinin veya daha fazlasının egemenliğine ve toprak bütünlüğüne yönelik herhangi bir saldırı, diğer taraflara yönelik bir saldırı olarak kabul edilecek ve güvenliği yeniden tesis etmek ve sağlamak için silahlı güç kullanımı da dahil olmak üzere yardım yükümlülüğü doğuracaktır” diyor. Sözleşmenin 11. Maddesi ise “İttifakın, üç ülkeyle aynı coğrafi, siyasi, sosyal, toplumsal ve kültürel gerçekleri paylaşan ve İttifakın amaçlarını kabul eden her ülkeye açık olduğunu” belirtiyor. (25.06.2024 El Cezire Araştırmalar Merkezi)

Bu üç ülkenin oluşturduğu bu ittifakın 6. ve 11. Maddelerinden kuruluş amacının, Fransa'nın özellikle de ECOWAS (Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu) aracılığıyla olası askeri müdahalesiyle yüzleşmek ve Fransa'nın askeri saldırısı durumunda bu ülkelere birinin yanında yer almak olduğu anlaşılıyor. Bir diğer amaç ise 11. maddeden de anlaşılacağı üzere ECOWAS içinde bir bölünme yaratmak ve ECOWAS üyesi devletleri bu ittifaka katılmaya teşvik etmektir.

3- 6 Temmuz 2024 tarihinde Mali, Nijer ve Burkina Faso, bir konfederasyon kurduklarını ilan ettiler. Bu üç ülke arasında 6 Temmuz 2024 tarihinde Nijer'in başkenti Niamey'de imzalanan konfederasyon anlaşması, ilk zirvede imzalanan Sahel Devletleri İttifakı anlaşmasının tamamlayıcısı niteliğinde. “Afrika'nın Sahel bölgesinde yer alan Burkina Faso, Mali ve Nijer, cumartesi günü bir “konfederasyon” kapsamında birleştiklerini duyurdular. Cumartesi günü Nijerya'nın başkenti Niamey'de yapılan ilk zirvenin sonuç bildirisinde, bu üç ülkenin liderleri “Üye devletler arasında daha fazla entegrasyon yönünde bir adım daha atmaya karar verdiler. Bu amaçla Burkina Faso, Mali ve Nijer arasında Sahel Devletleri Konfederasyonu adı altında bir konfederasyon kurulmasını öngören anlaşmayı kabul ettiler.” ifadelerine yer verildi. (06.07.2024 El-İttihad)

4- Amerika, kurulan konfederasyon ile ilgili doğrudan bir açıklama yapmamasına rağmen tüm göstergeler, bu ülkeler tarafından kurulan “Sahel Devletleri Konfederasyonu”nun arkasında Amerika'nın olduğunu gösteriyor. Amerika, bir yandan bu konfederasyonun bir kale olup bu ülkelerdeki ajanlarını ECOWAS grubunun yaptırımlarından korumasını istiyor. Zira bu üç ülke, karayla çevrilidir ve denize erişimleri bulunmuyor. Bu da ticaretlerine engel teşkil ediyor. Diğer yandan Amerika, bu konfederasyonun Fransa ve İngiltere'nin güdümündeki ECOWAS karşısında bir ittifak olmasını istiyor. Nitekim Konfederasyonun kurulması ECOWAS grubu içinde eleştiri yağmuruna yol açtı. Senegal cumhurbaşkanının açıklamalarında da açıkça görüldüğü gibi reform talebi başladı. Başka bir deyişle, ülkelerin ECOWAS'tan “Konfederasyona” doğru akışı olası hale geldi.

5- Dolayısıyla bu konfederasyon spontane değildir. Amerika, yanlısı bu üç ülke arasında sömürgelerini korumak, Avrupa'nın, özellikle de Fransa'nın müdahalesini ve sömürgelerine geri dönüşünü engellemek amacıyla böyle bir konfederasyon kurmuştur... Bu ülkelerin konfederasyon öncesi attığı adımlar bunu teyit ediyor:

A- Burkina Faso ve Nijer, Kasım 2023'te G5 Sahel Görev Gücü'nden çekildiklerini duyurdu. Mali de Mayıs 2022'de G5 Sahel Görev Gücü'nden çekilmişti. “Burkina Faso ve Nijer, cumartesi günü Mali'nin Batı Afrika blogundan çekilmesinden bir buçuk yıl sonra G5 Sahel'den çekildiklerini duyurdu. Burkina Faso ve Nijer hükümetlerinin yaptığı ve Burkina Faso Haber Ajansı'nın yayınladığı ortak açıklamaya göre, “Karar egemen bir karardır. Grubu ve çalışmalarını derinlemesine değerlendirdikten sonra alınmıştır.” Açıklamada ayrıca şu ifadeler yer verildi: G5 Sahel, “halklarımızın zararı pahasına yabancı çıkarlara hizmet edemez. Hatta onlara çocuk muamelesi yapan, halklarımızın egemenliğini reddeden bir ortaklık adına herhangi bir gücün emirlerine de hizmet edemez. Dolayısıyla Burkina Faso ve Nijer, bu örgütten çekilmenin tarihi sorumluluğunu tüm çıplaklığıyla üstlenmektedir...” (03.12.2023 Anadolu Ajansı) “Mali'deki cunta yönetimi pazar günü yaptığı açıklamada, “Batı Afrika'nın Sahel bölgesinde 2014 yılında cihatçılarla mücadele için oluşturulan çok uluslu askeri güçten çekildiğini duyurdu. Cunta yönetimi, çekilme kararı için

Mali'nin "G5 Sahel" dönem başkanlığını üstlenmemesini gerekçe olarak gösterdi. Şubat 2022'de Bamako'nun Moritanya, Çad, Burkina Faso ve Nijer'den liderlerin katılacağı bir konferansa ev sahipliği yapması bekleniyordu. Askeri cuntanın iktidarı ele geçirdiği bir askeri darbeye sahne olan Mali'deki iç istikrarsızlığa atıfta bulundu..." (16.05.2022 France 24)

B- Mali, Nijer ve Burkina Faso, Fransa'nın etkisinden kurtulmak ve terörle mücadele bahanesiyle askeri müdahalede bulunmasına olanak tanımamak amacıyla Ocak 2024'te ECOWAS'tan çekildiklerini duyurdular. "Mali, Burkina Faso ve Nijer pazar günü Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu'ndan (ECOWAS) çekilme kararı aldı. Bu karar, askeri cuntalar ve geçici geçiş hükümetleri tarafından yönetilen üç Sahel ülkesinin yayınladığı ortak açıklamada yer aldı. Açıklamada, "Üç ülkenin 15 üyeli ECOWAS'tan "mümkün olan en kısa sürede" çekileceği belirtildi. Üç ülkenin yayımladığı ortak bildiri, "yabancı güçlerin etkisinde kalmak" ve "ilkelerine ihanet etmekle" suçlanan ECOWAS'ın, kendileri için "tehdit" oluşturduğu kaydedildi." (28.01.2024 Anadolu Ajansı)

6- Tüm bunlar, bu üç ülkenin, Fransız etkisinden kurtulmak için Fransa'nın etkisine ve yönlendirmesine tabi tüm örgütlerden çekildiklerini gösteriyor. Bu ülkelerin, Amerika'nın desteği olmadan daha doğrusu ABD'nin, ECOWAS'ı parçalamak ya da zayıflatmak ve böylece toplam nüfusu 70 milyonu aşan, Fransız şirketleri tarafından sömürülen önemli enerji ve maden kaynaklarına sahip bu üç önemli ülkedeki Fransız etkisini sarsmak ya da değiştirmek istediği bir konfederasyonun inşasına bir girizgâh olarak, emri olmadan bu ülkelerin kendiliklerinden ECOWAS'tan çekilmeleri pek olası değil. Üstelik bu "konfederasyon" ve liderlerinin tonu, daha fazla ülkeyi Fransa'nın Sahel'deki etki alanından çıkarma tehdidi yaratıyor. Bu hükümetler, Fransız sömürgeciliğinin talanı, geride bıraktığı aşırı yoksulluk ve yöneticiler arasındaki yaygın yolsuzluk nedeniyle son derece kırılmıştır. Bu yeni koşullar, ABD'nin "terörle mücadele", eğitim ve askeri destek çağrılarını yoluyla temasa geçtiği ordunun aklını başından alıyor. Lafın kısası, bu üç ülke liderlerinin, Fransa'ya karşı sertleşmesi, onlarca yıldır güvenli ve istikrarlı olan Fransız etkisine yönelik tartışmasız en büyük tehdit olduğu söylenebilir.

7- Böylece İslam beldelerindeki yöneticilerin ülkenin bağımlılığını bir sömürgeciden diğerine transfer ettiği açık ve nettir. Müslümanların zenginliklerini yağmalayan Fransa'ya sırt dönerken, o zenginlikleri yağmalaması için Amerika'ya yöneliyorlar. Müslümanların ise sefalet ve yoksullukları devam ediyor. Sanki Müslümanlar kendi ülkelerini yönetmekten acizler de. Bu durum, tüm Müslüman ülkeler için geçerli olsa da Afrika ülkelerinde daha bariz ve daha derindir. Müslümanların dinlerine karşı uyanıklığı fazlaştıkça ve bu dünyada ve ahirette kurtuluşlarının yegâne yolunun dinlerine sınıksız sarılmak olduğu kanaati artıkça, Yüce Allah'ı hoşnut eden şeylere daha yakın olacaklardır. Böylece hem kendilerini yoksulluk ve yoksullukla mücadele etmek zorunda bırakan ve ülkelerinin zenginliklerini sömüren sömürgeci kafire karşı nefretleri artacak hem de dini ikame etmek, İslam Devletini kurmak ve İslami hayatı yeniden başlatmak için gayret ve çabaları da artacaktır. Müslümanların yaşadığı bu ceberut saltanattan sonra kurulacak olan Nübüvvet metodu üzere ikinci Hilafet Devleti Müslümanları birleştirecektir. Biz Allah'ın izniyle müsterihiz, zira Müslümanların artık yeter dediklerine, İslam devletini kurmaya, İslam beldelerini birleştirmeye, tüm kafir sömürgeci ülkeleri beldelerinden kovmaya, hatta o ülkelere hidayeti taşımaya bir adım uzak olduklarına tanık oluyoruz. Kuşkusuz bu, Allah'a zor değildir. Ahmed'in Huzeyfe Radyallahu Anh'dan rivayet ettiği hadiste Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyuruyor:

"Daha sonra **ne zaman** *o da Allah'ın dilediği kadar devam edecektir. Ardından Allah dilediği zaman onu ortadan kaldıracaktır. Sonra, nübüvvet metodu üzere Hilafet olacaktır. Sonra da sustu"*